

Üniversitesi : İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ömür CEYLAN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2017

ÖZET

EDİB HARÂBÎ DİVANİ (KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YILDIZ BALABAN

13. yüzyılda Anadolu'ya Türkmen göçleriyle girmeye başlayan tasavvuf öğretisi, Yesevîliğin etkisiyle Bektaşiliğin inanç temellerini oluşturmuştur. Geniş bir coğrafyaya yayılan Bektaşilik, kendine has kültür unsurlarını hassasiyetle muhafaza etmesi bakımından yüzyıllardır Türk kültür, dil, sanat ve edebiyatı için zengin bir kaynak olagelmıştır. Az söz ile mana zenginliği yaratabilen şiir, Bektaşiliğin kendine has, derin sözcük dünyasıyla samimi bir münasebet içerisindedir. 19. yüzyıla ait, Edîb Harâbî Divanı'nın karşılaştırmalı metnini konu aldığımız çalışmamız, köklü Bektaşî kültürünün zengin örneklerinden biridir.

1853 yılında doğan Harâbî, İstanbul'da yaşamış; 1917 yılında vefat etmiştir. 570 sayfadan oluşan divanında hece ve aruz vezinlerini başarıyla kullanan bir şairdir. Edîb Harâbî divanı karşılaştırmalı metin incelediğimiz çalışmamızda, ulaşılabilen tam/kısmi 5 nüsha karşılaştırılmıştır. Müellif hattı olan nüsha, Süleymaniye Kütüphanesi İhsan Mahvi Koleksiyonu nüshasıdır. İkinci nüsha, Çorum Hasanpaşa Halk Kütüphanesi; üçüncü ve dördüncü nüshalar İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı ve son nüsha ise Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Koleksiyonu'nda bulunmaktadır.

Bu çalışma giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Bektaşilik ile ilgili genel bilgilerin verildiği Giriş'ten sonra 1. Bölüm'de Edîb Harâbî'ye dair biyografik bilgiler yer almaktadır. 2. Bölüm'de divan nüsha ve neşirleri tanıtılarak, Harâbî'nin dil ve üslûp özellikleri üzerine odaklanılmış, şiirlerle ilgili fihrist ve nazım şekillerine ait tablolar verilmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise transkripsiyon alfabesiyle eserin karşılaştırmalı metni yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: 19. Yüzyıl, Edîb Harâbî, Bektaşilik, Divan, Tasavvuf.

University : Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Social Sciences
Department : Turkish Language and Literature
Programme : Turkish Language and Literature
Supervisor : Prof. Dr. Ömür CEYLAN
Degree Awarded and Date : MA – June 2017

ABSTRACT

DIWAN OF EDİB HARÂBÎ (COMPARATIVE TEXT)
YILDIZ BALABAN

The Sufi teachings which started to come into Anatolia in 13th century with the Turkmen immigration constituted the foundation of beliefs of Bektashi with the influence of Yesevism. Bektaşilik, which has spread to a wide geography, has been a rich source for Turkish culture, language, art and literature for centuries in terms of reserving its unique cultural elements sensitively. Poetry, which can create rich meanings with few words, is in intimate relation with Bektashism's unique and deep word world. We do not study the comparative text of the 19th Century, the Divan of Edib Harabi, but one of the rich examples of deep-rooted Bektashi cult. Harabi, who was born in 1853, lived in Istanbul; He passed away in 1917. He is a poet who has successfully used syllable and aruz meter on the divan of 570 pages. In our work which we have studied the comparative text of Edîb Harâbî divan, 5 copies of the full / partial which can be reached are compared. The copy that we think is author line is the copy of Süleymaniye Library Ihsan Mahvi Collection. The second copy is Çorum Hasanpaşa Public Library; The third and fourth copies are Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library and the last copy is in the Library of Ali Emîrî Collection.

This study is composed of three parts. After Introduction, which gives general information about Bektashism, Chapter 1 contains biographical information about Edib Harabi. In the second chapter, divan copies and nevrîs are introduced and taboos about poems and verse forms are given, focusing on the linguistic and stylistic features of Harabi. In the third and last section, the transcript alphabet and the comparative text of the work are included.

Key Words: 19th century, Edîb Harâbî, Bektashism, Diwan, Sufism